

luku 6, sanasto

Sanastoa alalukuun 6.1

aate ajattelutapa eli se, miten jostakin asiasta ajatellaan. Esimerkiksi sosialismi on aate.

aatteeseen → aate

aatteita → aate

aatteita → aate

ajattelutapa (yhdyssana ajattelu + tapa) eli se, miten jostakin asiasta ajattelee

ajattelutapaa → ajattelutapa

ajattelutavastaan → ajattelutapa

ammatin → ammatti

ammatti se, mitä ihminen tekee työnään. Ammatteja ovat esimerkiksi opettaja, lääkäri ja bussinkuljettaja.

asema tässä yhteydessä: se, miten joku on suhteessa muihin. Esimerkiksi jos kuninkaalla on ”korkea asema”, hän on kuvainnollisesti (ei välttämättä oikeasti) muiden yläpuolella.

asemaa → asema

hallita (5) käyttää (usein tärkeintä) valtaa. Esimerkiksi ”kuningas hallitsee maata” tarkoittaa, että kuningas päättää kaikista maan asioista.

hallita (verbityyppi 5) 1) käyttää (usein tärkeintä) valtaa. Esimerkiksi ”kuningas hallitsee maata” tarkoittaa, että kuningas päättää kaikista maan asioista.

hallitus maan asioista päättävä ryhmä, johon kuuluu ministereitä → ministeri

hallitsija se, joka käyttää (usein tärkeintä) valtaa eli esimerkiksi kuningas.

hallitsijat → hallitsija

kannattaa (1) tässä yhteydessä: olla jonkun puolella. Esimerkiksi ”kannatan Real Madridia” tarkoittaa, että on peleissä Real Madrid -joukkueen puolella ja toivoo sen voittoa

kannattavat → kannattaa

keisari hallitsija, kuten kuningas

kokoontua yhteen (kokoontua, 1) ihmiset tulevat kaikki yhteen paikkaan

kumota (verbityyppi 4) tässä yhteydessä hävittää, tuhota, peruuttaa. Kumoamisen jälkeen jotakin ei enää ole. Esimerkiksi ”laki kumottiin” tarkoittaa, että laki peruttiin ja sitä ei enää ollut.

levisi → levitä → leviäminen

leviäminen (verbi levitä, verbityyppi 4, aina heikko aste) tässä yhteydessä: joku tai jokin menee uusille alueille. Esimerkiksi ”maito levisi pitkin pöytää” tarkoittaa, että maito kaatui ja koko pöydän päällä oli maitoa.

leviäminen (verbi levitä, verbityyppi 4, aina heikko aste) tässä yhteydessä: joku tai jokin menee uusille alueille. Esimerkiksi ”mehu levisi pitkin pöytää” tarkoittaa, että mehulasi kaatui ja koko pöydän päällä oli mehua

leviämisen → leviäminen

levottomuuksia → levottomuus

levottomuus jokin asia, joka rikkoo rauhaa. Esimerkiksi jos ihmiset alkavat tapella kadulla, se on levottomuus.

maailmankatsomus (yhdyssana: maailma + katsomus) tapa katsoa maailmaa ja ajatella maailmasta. Esimerkiksi uskonto on osa maailmankatsomusta.

maailmankatsomusta → maailmankatsomus

ministeri hallituksen (→ hallitus) jäsen, jolla on jokin tehtävä hallituksessa. Esimerkiksi ”liikenneministeri” vastaa maan liikenneasioista.

oli syntynyt → syntyä

olosuhteet tilanne ja olot, joissa ollaan. Esimerkiksi ”huonot sääolosuhteet” tarkoittaa huonoa säätä.

olosuhteita → olosuhteet

omaisuus ne tavarat ja rahat, jotka kuuluvat jollekulle eli jotka joku omistaa. Esimerkiksi ”hänellä on paljon omaisuutta” tarkoittaa, että ihminen on rikas eli hänellä on paljon esimerkiksi rahaa ja tavaraa.

omaisuutta → omaisuus

rauhottaa (1) yrittää saada joku rauhalliseksi. Esimerkiksi ”hänen sanansa rauhoittivat minua” tarkoittaa, että tulín rauhalliseksi siitä, mitä toinen sanoi.

rikastua (verbityyppi 1) tulla rikkaammaksi eli saada enemmän rahaa

sensuuri (verbi sensuroida, 2) se, että määrätään, mitä saa sanoa tai kirjoittaa ja mitä ei ja ennen julkaisua poistetaan jotkut asiat. Esimerkiksi ”sensuroitu teksti” tarkoittaa tekstiä, josta on otettu jotakin pois ennen kuin se on julkaistu.

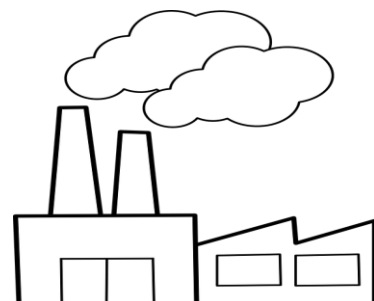
sensuuriksi → sensuuri

syntyi → syntyä

syntyy → syntyä

syntyä (1) tässä yhteydessä: tulla, muodostua. Esimerkiksi ”syntyi uusi ajatus” tarkoittaa, että tuli uusi ajatus.

tehdas paikka, jossa tehdään koneiden avulla tavaroita tai materiaaleja. Esimerkiksi ”paperitehdas” tekee paperia.

OpenClipart-Vectors/ Pixabay

teollistuminen (verbi: teollistua, 1) se, että tulee paljon tehtaita (→ tehdas) ja tavaroita aletaan tehdä enemmän tehtaissa

vaatia (1) ilmoittaa että haluaa jotakin. Esimerkiksi ”minä vaadin tavata rehtorin” tarkoittaa, että ihminen haluaa ehdottomasti tavata rehtorin.

vaativat → vaatia

vaikuttaa (verbityyppi 1) tässä yhteydessä: yrittää toimia niin, että asioihin tulisi muutosta. Esimerkiksi ”Matti vaikutti päätökseeni” tarkoittaa, että päätös johtui ainakin vähän Matista.

vallankumouksiin → vallankumous

vallankumous (yhdyssana: valta + kumous) (→ kumota) vallan vaihtuminen. Vallankumouksessa vaihtuu se, miten tai kuka maata hallitsee (→ hallita).

valta jonkun mahdollisuus määrätä asioista. Esimerkiksi ”hänellä on paljon valtaa perheessä” tarkoittaa, että hän saa päättää monista asioista perheessä.

valtaa → valta

valtio on useimmiten sama asia kuin maa, esimerkiksi ”Suomen valtio”

vapauksia → vapaus

vapaus tarkoittaa, että ihminen voi tehdä jotakin ilman, että se on kielletty. Esimerkiksi ”sananvapaus” tarkoittaa, että ihmisellä on lupa eli vapaus sanoa mitä haluaa.

vapautta → vapaus

äänioikeus (yhdyssana: ääni + oikeus) lupa äänestää vaaleissa eli antaa ääni. Esimerkiksi ”äänioikeus presidentinvaaleissa” tarkoittaa, että saa äänestää jotakuta ehdokasta.
äänioikeutta → äänioikeus